

ՅՈՒՆԵՍԿՈ

ԳԼԽԱՈՐՍ

Թարգմանիչներ՝
Կարինե և Ալեքսանդր Աղաբեկյաններ

Գ Ի Տ Ա Ն Ք

Երևան 2012

This translation has been published with the financial support of NORLA

Jo Nesbø, Hodejegerne

Յո Նեսբո

Գլխաորս – Վեպ, Եր.: Գիտանք, 2012, 240 էջ.

Ռոջեր Բրաունը փայլուն «ուղեղի որսորդ» է՝ խոշոր ընկերությունների համար բարձրակարգ ղեկավարներ հավաքագրելու մասնագետ:

Բայց և... թանկարժեք նկարների գող, ինչը շքեղ կյանք վարելու հնարավորություն է տալիս իրեն և իր կնոջը: Ի՞նչ չի անի 168սմ հասակ ունեցող տղամարդը՝ իր գեղեցկուհի կնոջը հաճոյանալու համար:

Հանդիպումը նախկին կոմանդոս Կլաս Գրևեի հետ, որը գլխավոր տնօրենի պաշտոնի գերազանց թեկնածու է և Ռուբենսի նկարի տեր, ճակատագրական է դառնում ուղեղի որսորդի համար:

Ուղեղի որսը վերածվում է իսկական գլխաորսի, որտեղ ուղեղի որսորդը կարող է կորցնել և՛ կնոջը, և՛ կյանքը:

Այս սարսափավեպի հիման վրա 2011թ. նկարահանված կինոնկարը Նորվեգիայի ամենադիտվող ֆիլմերից է:

ISBN 978-9939-810-17-1

ՍՈՒՋԱԲԱՆ

Ինքնաշարժների ընդհարումը ֆիզիկայի պարզ երևույթ է: Ամեն ինչ որոշում է պատահականությունը, բայց բոլոր պատահական երևույթները կարելի է նկարագրել Նյուտոնի հավասարումով՝ *ուժ x ժամանակ = զանգված x արագությունների տարբերություն*: Արժեքներ վերագրեք պատահական մեծություններին և կստանաք մի պարզ, իրական ու դաժան պատմություն: Որը, օրինակ, ասում է, թե ինչ կլինի, երբ ժամում ութսուն կիլոմետր արագությամբ սլացող քսանհինգտոննանոց լեփ-լեցուն մի ապրանքատար բախվի նույն արագությամբ ընթացող մեկուկեստոննանոց մարդատար ինքնաշարժի: Կախված այն պատահականություններից, թե որ մասերով ու ինչ անկյան տակ են բախվում ինքնաշարժները, և ինչպիսին է թափքերի կառուցվածքը, հնարավոր են պատմության բազմաթիվ տարբերակներ, բայց բոլորն էլ առնվազն երկու ընդհանուր բան ունեն. բոլորն էլ ողբերգական ավարտ կունենան: Եվ տուժողը միշտ մարդատարը կլինի:

Այստեղ զարմանալի անդորր է, ես լսում եմ քանու սոսափյունը սաղարթներում և ջրի քչքչոցը գետում: Ձեռքս ընդարմացած է, գլխիվայր կախված եմ՝ ճզմված մարդկային մարմինների ու երկաթի միջև: Վերևից՝ ինքնաշարժի տակից արյուն ու բենզին է կաթում: Ներքևում, ինքնաշարժի շախմատանկար առաստաղին տեսնում եմ մի մկրատ, կտրված ձեռք, երկու մեռած մարդ և բաց ուղեպայուսակ: Սպիտակ թագուհին տապալված է, ես մարդասպան եմ, և այստեղ ոչ ոք այլևս չի շնչում: Ես նույնպես: Այդ պատճառով էլ շուտով մեռնելու եմ: Կփակեմ աչքերս ու կհանձնվեմ: Հանձնվելը հրաշալի է: Այլևս չեմ ուզում սպասել: Եվ այդ պատճառով շտապում եմ պատմել այս պատմության իմ տարբերակը՝ պատմությունը մարմինների իրար նկատմամբ կազմած անկյան մասին:

...Իմ ազատ, կախ ընկած ձեռքը ձգվեց դեպի ուղեպայուսակը: Թմրած մատներս ազատեցին բռնակը Սունդեդի մատներից և դա բաց արեցին: Բենզինը հոսում էր մատներիս վրայով ու թափվում

ուղեպայուսակի ներսը, բայց ես շարունակում էի փորփրել, հանեցի մի վերնաշապիկ, մի զույգ կիսագուլպա, վարտիք և պիտույքատուփ: Դա ամբողջն էր: Նույն ազատ ձեռքով բացեցի պիտույքատուփը և պարունակությունը շուռ տվեցի առաստաղին: Ատամի մածուկ, էլեկտրասափրիչ, վիրակաչուկ, օճառահեղուկ, թափանցիկ ճկագանգվածե տոպրակ, որը նա հավանաբար օգտագործել էր օդակայանի ստուգման կետում, վազելին... ահա՛: Մկրատ՝ սուր, փոքրիկ մի բան մի քիչ ծալված ծայրերով, որը ումանք այս կամ այն պատճառով գերադասում են ժամանակակից եղունգահատից:

Ձեռքս շոշափեց երկվորյակներից մեկի փորը, կուրծքը՝ շղթաճարմանը, կամ կոճակներ փնտրելով: Բայց ես արդեն կորցնում էի մատներիս զգացողությունը, որոնք չէին ցանկանում ո՛չ ուղեղի հրամաններին ենթարկվել, ո՛չ էլ դրան տեղեկույթ ուղարկել: Այնպես որ ճանկեցի մկրատը և սուր ծայրը խրեցի հաստ փորը... համարենք, որ դա ենդրիդեն էր: Նեյլոնե գործվածքը ճղվեց թեթևակի ճթթոցով՝ դուրս թողնելով ոստիկանի երկնագույն վերնաշապիկի մեջ խցկած փորը: Մի շարժումով կտրեցի վերնաշապիկը, և երևաց մազոտ սպիտակ մաշկով ծածկված ճարպածալքը: Եկել էր ամենավախենալի պահը: Բայց միտքը հնարավոր պարզևի՝ ապրելու, շնչելու հնարավորության մասին, հետ շարտեց մնացած մտքերը, և ես մկրատը թափով մխրճեցի նրա փորը ուղիղ պորտի վերևում: Հանեցի: Ոչինչ չկատարվեց:

Տարօրինակ էր: Փորում անցք կար, բայց այդտեղից ոչինչ դուրս չեկավ, ոչ մի բան, որը, ինչպես հուսով էի, կպակասեցներ ճնշումը ինձ վրա: Փուչիկը նույնքան ուռած մնաց:

Ես նորից խփեցի: Մի նոր անցք: Մի նոր ցամաք ջրհոր:

Ես կատաղաբար զարկում էի մկրատով: Չլոմփ, չլոմփ: Ոչինչ:

Ինչի՞ց էին բաղկացած այս անիծյալ երկվորյակները: Ի՞նչ է, այնտեղ համատարած ճա՞րպ էր: Եվ այդ ճարպասարը խեղդելո՞ւ է ինձ:

Էլի մի ինքնաշարժ անցավ ճանապարհով:

Ես փորձեցի գռռալ, բայց թոքերիս օդը չհերիքեց:

Վերջին ուժերս հավաքելով՝ մխրճեցի մկրատը այդ թափանը, բայց այս անգամ չհանեցի, պարզապես արդեն ուժ չկար: Պահ անց փորձեցի աշխատեցնել մկրատը: Բթամատով ու ցուցամատով բացեցի ու փակեցի: Ներսը ինչ-որ բան կտրեցի: Ջարմանալիորեն հեշտ էր: Եվ ինչ-որ բան կատարվեց: Արյան բարակ շիթ դուրս ծորաց փորի ներքևի մասի ծակից, անհետացավ հագուստի տակ, նորից հայտնվեց անթրաշ վզին, հոսեց կզակով, բերանի վրայով և չքացավ քթանցքում: Շարունակում էի կտրել: Այժմ արդեն մոլեգնաբար: Պարզվեց, որ իրականում մարդը փխրուն էակ էր. պատռվելով բացվում էր, ինչպես հեռուստացույցով իմ տեսած կետը, երբ նրան կտրատում էին: Եվ այդ ամենը՝ մի փոքրիկ մկրատով:

Ես կանգ չառա, մինչև որ փորը կտրվեց գոտկատեղից մինչև կրծոսկրը: Բայց արյան ու փորոտիքի զանգվածը, հակառակ իմ ակնկալիքի, դուրս չթափվեց: Ձեռքիս ուժը սպառվեց, մկրատը վայր գցեցի, և վերադարձավ նեղացող անցքի ծանոթ զգացողությունը: Անցքի այն կողմում տեսնում էի ինքնաշարժի առաստաղը: Շախմատածև գորշավուն նկարով: Շուրջս թափված էին շախմատի ջարդված խաղաքարերը: Հանձնվեցի: Փակեցի աչքերս: Հանձնվելը հաճելի էր: Ջգացի, թե ինչպես է ծանրության ուժը ինձ ցած քաշում դեպի երկրի կենտրոնը՝ գլխիվայր, ինչպես երեխային՝ մոր արգանդից, ես պետք է վտարվեի, դուրս արձնեի, մահը մի նոր ծնունդ էր: Ես նույնիսկ կծկվանքներ էի զգում, ինձ մերսող ջղածություններ: Տեսա սպիտակ թագուհուն: Լսեցի հատակին թափվող պտղաջրերի ձայնը:

Եվ այդ հոտը:

Տեր Աստված, այդ հոտը:

Ես ծնվեցի և կյանքս սկսեցի վայր ընկնելով, գլուխս հարվածելով և լիակատար խավարով:

Լիակատար խավար:

Խավար:

Թթվածի՞ն:

Լույս:

Աջքերս բացեցի: Ես պառկած էի մեջքիս և իմ վերևում տեսնում էի հետևի նստատեղին նստած երկու երկվորյակին, որոնց միջև ես մինչ այդ ճգնված էի: Հետևաբար, ես առաստաղին էի՝ շախմատի տախտակին: Եվ շնչում էի: Մահվան, մարդու փորոտիքի գարշահոտ էր փչում: Նայեցի շուրջս: Թվաց, թե ես սպանդանոցում եմ, երշիկի արտադրամասում: Բայց տարօրինակը այն էր, որ խառնվածքիս բնորոշ ձևով իրեն պահելու փոխարեն՝ զգացմունքները ճնշել, ժխտել ու փախչել, իմ բանականությունը ասես ընդլայնվել էր՝ զգայարաններից ստացված տպավորությունների ամբողջությունը կլանելու համար: Ես որոշեցի մնալ այստեղ: Ներշնչեցի հոտը: Դիտեցի: Լսեցի: Հավաքեցի խաղաքարերը հատակից: Մեկը մյուսի հետևից դրեցի իրենց տեղը խաղատախտակին: Վերջինը կոտրված սպիտակ թագուհին էր: Չննեցի նրան: Եվ դրեցի ուղիղ սև թագավորի դիմաց:

ՄԱՍ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆ

18. Սպիտակ թագուհի

Ես նստած էի վթարված ինքնաշարժում՝ հայացքս հառած էլեկտրասափրիչին: Տարօրինակ մտքեր են գալիս մեր գլուխը: Սպիտակ թագուհին տապալված էր: Նա, ում օգտագործելով՝ պարտության մատնեցի իմ հորը, իմ անցյալը, այո, իմ ողջ կյանքը: Նա, ով ասում էր, թե ինձ սիրում է, և ում ես խոստացել էի (թեև դա սուտ էր), որ իմ ինչ-որ մասը միշտ կսիրի նրան հենց միայն դա սելու համար: Նա, ում ես անվանում էի իմ լավագույն կեսը, քանի որ նրան անկեղծորեն համարում էի Յանուսի իմ երկու դեմքից մեկը՝ լավ կողմը: Բայց սխալվել էի: Եվ ասում էի նրան: Ոչ, նույնիսկ դա էլ չկար. Դիանա Ստրոմ-Էլիասենը այլևս գոյություն չունեի ինձ համար: Չնայած դրան, ես նստած էի վթարված ինքնաշարժում՝ շրջապատված չորս դիակով, էլեկտրասափրիչը ձեռքիս, և գլխումս միայն մեկ միտք կար:

Արդյո՞ք Դիանան ինձ կսիրի առանց մազերի:

Ինչպես ասել էի, տարօրինակ մտքեր են գալիս մեր գլուխը: Ես վանեցի այդ միտքը և սեղմեցի *միացնել* կոճակը: Էլեկտրասափրիչը, որը պատկանում էր Սունդեդ մարգարեական ազգանունով մարդուն, սկսեց թրթռալ իմ ձեռքում:

Ես պետք է փոխվեի: Ուզում էին փոխվել: Նախկին Ռոջեր Բրաունը այլևս գոյություն չուներ: Եվ ես գործի անցա: Քառորդ ժամ անց ինձ էի նայում հետացույց հայելուց մնացած բեկորում: Տեսքս, ինչպես որ վախենում էի, գեղեցիկ չէր: Գլուխս նման էր չկեղևած գետնանուշի՝ երկարուկ և մեջտեղում փոքր-ինչ փոս ընկած: Սափրված գանգը սպիտակ գունատությամբ առանձնանում էր արևառ երեսիս վերևում: Բայց դա ես էի՝ նոր Ռոջեր Բրաունը: